

प्रसूती रजेच्या विद्यमान तरतुदींमध्ये सुधारणा आणि मूल दत्तक घेणा-या महिला शासकीय कर्मचा-यांना देय व अनुज्ञेय रजा मंजूर करण्याबाबत...

**महाराष्ट्र शासन,
वित्त विभाग,**

शासन निर्णय, क्रमांक:अरजा 1490/12/सेवा-9,

मंत्रालय, मुंबई 400 032. दिनांक:- 28 जुलै, 1995.

शासन निर्णय :- महाराष्ट्र नागरी सेवा (रजा) नियम, 1981 च्या नियम 74 मध्ये विहित केलेल्या शर्तीच्या अधीन राहून महिला शासकीय कर्मचा-यांस प्रसूती रजा मंजूर करण्यात येते. कुटुंब सहान व भर्पादित ठेवण्याच्या उपाययोजनेसाठी केंद्र शासनाने केंद्रीय नागरी सेवा (रजा) नियम, 1972 मधील प्रसूती रजेच्या विद्यमान तरतुदींमध्ये सुधारणा केलेल्या आहेत. लोकसंख्या नियंत्रण व कुटुंब कल्याण कार्यक्रम राबविण्याचे राज्य शासनाचेही धोरण असल्याने केंद्र शासनाकडील प्रसूती रजेच्या सुधारित तरतुदी स्थीकारण्याचा प्रश्न काही काळ शासनाच्या विचाराधीन होता. यासंबंधी शासनाने आता खालीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे :-

- (अ) प्रसूती रजेच्या अर्ज केल्याच्या तारखेला दोन दिवस दोन पेक्षा कमी ह्यात मुले असलेल्या कायम रोबेतील, कायम सेवेत नसलेल्या व कमीत कमी 1 वर्षे सतत सेवेत असलेल्या त्याचप्रमाणे 33 महिन्यांची सतत सेवा केलेल्या भार्यव्ययी आल्यानंतरही किंवा उच्च दर्जाने अध्यागोष्ठीवर पारितोषिक देण्यात येणा-या महिला शासकीय कर्मचा-यांना सहाय्य प्राधिकारी रजा सुरु झाल्याच्या तारखेपासून 90 दिवसांच्या कालावधीतकी प्रसूती रजा मंजूर करू शकेल.
- (ब) महिला शासकीय कर्मचा-यांना मागणी केलेल्या प्रसूती रजेला जोडून वैद्यकीय प्रमाणापत्र सादर न करता कमीत एक वर्षाच्या कालावधीपर्यंत (60 दिवसांपर्यंत परिवर्तित रजा व अनर्जित रजा धरून) देय व अनुज्ञेय रजा घेण्यास परवानगी देता येईल.
- (क) गर्भपात, गर्भस्त्राव आणि गर्भसमाप्ति अधिनियम, 1971 अन्वये घडवून आणलेला गर्भपात, यांच्याबाबतीत महिला शासकीय कर्मचा-यांना तिच्या संपूर्ण सेवेच्या कालावधीमध्ये (किती मुले ह्यात आहेत हे विचारात न घेता) कमीत 45 दिवस इतकी प्रसूती रजा अनुज्ञेय राईल.
- (ख) गर्भपात इ. कारणास्तव महिला शासकीय कर्मचा-यांस विश्रांतीसाठी जास्त कालावधीची आवश्यकता असेल तर देय व अनुज्ञेय रजा मंजूर करून अनुपस्थितीचा कालावधी निश्चित करत येईल.
- (इ) हे आदेश अंमलात आल्यानंतर गर्भपात इ. कारणास्तव प्रसूती रजा मंजूर करतांना पूर्वी उपभोगण्यात आलेली अशा प्रकारची प्रसूती रजा विचारात घेण्यात येऊ नये.

महाराष्ट्र नागरी सेवा (रजा) नियम, 1981 मधील नियम 74 च्या इतर तरतुदी पूर्वीप्रमाणेच राहतील.

2. केंद्र शासनाने अर्लीकडेच, लहान मूल दत्तक घेणा-या मातेला नैसर्गिक मातेप्रमाणेच दत्तक मुलाचे संगोपन करावे लागते आणि सुरुवातीच्या काही कालावधीत दत्तक मुलाला नवीन वातावरणाची सवय व्हावी म्हणून मुलाच्या सोबतही रहावे लागते, या बाबी विचारात घेऊन लहान मूल दत्तक घेणा-या केंद्र शासकीय महिला कर्मचा-यांना एक वर्षाच्या भर्पादयपर्यंत देय व अनुज्ञेय रजा मंजूर करण्याबाबत आदेश निर्गमित केले आहेत. सदर आदेश राज्य शासकीय महिला कर्मचा-यांना लागू करण्याचा प्रश्न देखील शासनाच्या विचाराधीन होता. शासन आता असा आदेश देत आहे की, मूल दत्तक घेतलेल्या महिला शासकीय कर्मचा-यांना एक वर्षापर्यंत किंवा मुलाचे वय एक वर्ष पूर्ण होईल तो दिनांक यापेकी जो ज्योदरचा दिनांक असेल त्या दिनांकापर्यंत देय व अनुज्ञेय रजा (वैद्यकीय प्रमाणापत्र सादर न करता 60 दिवसांपर्यंत परिवर्तित रजा व अनर्जित रजा धरून) घेण्यास परवानगी देता येईल. मूल दत्तक घेण्याच्या दिनांकाला दोन मुले ह्यात असलेल्या महिला शासकीय कर्मचा-यांना मात्र ही सवलत अनुज्ञेय नव्हणार नाही.

3. वरील आदेश राज्य पुनर्रचना अधिनियम, 1956 व मुंबई राज्य पुनर्रचना अधिनियम, 1960 मधील तरतुदीनुसार वाटप प्राप्त महिला कर्मचा-यांनाही लागू राहतील अशा महिला कर्मचा-यांला यासंबंधातील विद्यमान तरतुदी स्वीकारण्याबाबत विकल्प देता येईल.
4. हे आदेश निरोधित झाल्याच्या दिनांकापासून अमलात येतील.
5. महाराष्ट्र नावरील (रजा) नियम, 1981 मधील यासंबंधातील विद्यमान तरतुदी या शासन निर्णयातील तरतुदीपुढील सुधारण्यात आल्या असे मानण्यात यावे. उपरोक्त नियमांमध्ये रीतसर सुधारणा यथावकाश करण्यात येतील.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व ताबाने,

सरदार बसनाक,
शासनाचे जवर सचिव.

प्रति,

महालेखापाल-1, (लेखा व अनुषंगी), महाराष्ट्र, मुंबई (80 प्रती)
महालेखापाल-2 (लेखा व अनुषंगी), महाराष्ट्र, नागपूर (80 प्रती)
महालेखापाल-1 (लेखापरीक्षा), महाराष्ट्र, मुंबई (40 प्रती)
महालेखापाल-2 (लेखापरीक्षा), महाराष्ट्र, नागपूर (40 प्रती)
महालेखापाल (वाणिज्य लेखापरीक्षा), मुंबई
अभिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई (40 प्रती)
संचालक, लेखा व गोपनागरे, मुंबई
नियामी लेखापरीक्षा अधिकारी, मुंबई (5 प्रती)

- * सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई
- * सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
- * प्रबंधक, मूळ न्याय शाखा, महाराष्ट्र राज्य, उच्च न्यायालय, मुंबई
- * प्रबंधक, अपील शाखा, महाराष्ट्र राज्य, उच्च न्यायालय, मुंबई
- * प्रबंधक, लोक आरुक्ष व उप लोक आरुक्ष यांचे कार्यालय, मुंबई
- मुख्य लेखापरीक्षा अधिकारी, स्थानिक निधी लेखा, नवी मुंबई
- मुख्य मंत्र्यांचे सचिव
- मंत्री व राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव
- राज्यपालांचे सचिव
- विभागीय आयुक्त, मुंबई/पुणे/औरंगाबाद/नागपूर/नाशिक/अमरावती
- सर्व मंत्रालयीन विभाग
- मंत्रालयाच्या निरनिराळ्या विभागांच्या अधिकाराखाली असलेल्या सर्व विभागांचे व कार्यालयांचे प्रमुख
- विशेष आयुक्त, महाराष्ट्र सदन, नवी दिल्ली
- वित्त विभागातील सर्व कार्यासने, (ग्रंथपाल 5 प्रती)
- निवड नस्ती - कार्यासन सेवा-1, वित्त विभाग.

* पत्राने.